

მწვანე ალტერნატივას შენიშვნები და კომენტარები

ქ. ქიათურაში შპს მ.გ.ტ.-ს მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს წარმადობის გაზრდის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის თაობაზე

8 ივლისი, 2021

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ვებ-გვერდზე 2021 წლის 29 აპრილს გამოქვეყნდა ქ. ქიათურაში მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს წარმადობის გაზრდის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზშ) ანგარიში. დოკუმენტიდან ნათელია, რომ არ არის შესწავლილი და შესაბამისად, არ არის წარმოდგენილი რიგი საკითხების შესახებ ინფორმაცია. კერძოდ, გზშ ანგარიში არ მოიცავს კანონმდებლობითა და საქმიანობაზე გაცემული სკოპინგის დასკვნით სავალდებულოდ განსაზღვრულ ისეთ საკითხს, როგორცაა: ნარჩენების მართვა, ტრანსპორტირებით გამოწვეული ზემოქმედება და სხვ.

ნარჩენების მართვა

გზშ ანგარიშში არ არის სათანადოდ წარმოდგენილი ინფორმაცია საწარმოო ნარჩენების მართვის შესახებ. მანგანუმის მადნის გამამდიდრებლის პროცესში წარმოქმნება ორი სახის საწარმოო ნარჩენი: კულები და შლამები. კომპანია, წარმადობას თითქმის ცხრაჯერ ზრდის და გამომდინარე იქედან, რომ ნარჩენების დასაწყობებისათვის დიდი ტერიტორია არ გააჩნია, წელიწადში მინიმუმ სამჯერ გეგმავს ნარჩენების გატანას. აღნიშნულთან დაკავშირებით არაერთი საკითხია დასაზუსტებელი.

1. ანგარიშში აღნიშნულია, რომ შუალედური პროდუქტების, კულების, გატანა მანგანუმის მადნის მოპოვების კარიერებზე (სოფ. მღვიმევის, სოფ. რგანის და სოფ. ზედა რგანის მიმდებარედ) მოხდება. მათი გამოყენება იგეგმება კარიერების ქვედა ფენის შესავსებად. „ნარჩენების დასაწყობების შემდგომ ნიადაგის ზედა ფენის რეკულტივაციის მიზნით მოეწყობა ნიადაგოვანი საფარი“. საერთოდ არ არის მხედველობაში მიღებული ის საკითხი, რომ თითოეულ კარიერს, ფუნქციონირებისთვის გარკვეული პერიოდი გააჩნია. ზოგი რამდენიმე თვე შეიძლება იყოს გადახსნილი, ზოგი ერთი წელი, ორი წელი ან ა.შ გაურკვეველია, როგორ მოახერხებს ნარჩენების საბოლოო განთავსებას კომპანია იმ შემთხვევაში, თუკი კარიერებზე მოპოვებითი სამუშაოები აქტიური იქნება.

ყურადღებია, რომ კარიერებთან ახლოს მცხოვრები მოსახლეობა ხშირად უჩივის მიტოვებული კარიერებიდან გამოწვეული პრობლემებს. კომპანიები უმეტეს შემთხვევაში მოპოვებითი სამუშაოების შემდეგ, კარიერს გადახსნილს ტოვებენ. ასეთ დროს, ხშირია პირუტყვის დაზიანების და დაღუპვის შემთხვევები. ამავე მიზეზით, ადგილობრივები ბავშვების გარეთ გაშვებასაც ერიდებიან. იმ შემთხვევაში, თუკი კომპანია ნარჩენებს საბოლოოდ კარიერზე განათავსებს, მაშინ სრული რეკულტივაცია მათი განთავსებიდან უახლოეს მომავალში უნდა იყოს უზრუნველყოფილი. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მათი განთავსება სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისთვის საფრთხის შემცველი იქნება.

2. კულებისაგან განსხვავებით, შლამების საბოლოო განთავსების საკითხი საერთოდ არ არის გზმ დოკუმენტში განხილული. 2021 წლის 22 ივნისს ჩატარებულ საჯარო განხილვაზე, შპს „გამა კონსალტინგის“ წარმომადგენელმა გვიპასუხა, რომ შლამების საბოლოო განთავსებაც ისევე იგეგმება, როგორც კულების. შეხვედრაზე, საწარმოო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით - გზმ ანგარიშისგან სრულად განსხვავებული ინფორმაცია მოვისმინეთ. „გამა კონსალტინგის“ წარმომადგენლის განმარტებით, იმ შემთხვევაში, თუკი კომპანია ვერ გაიტანს ნარჩენს კარიერებზე, შესაძლოა კულებისა და შლამების დასაწყობება „ცოფის“ ტერიტორიაზე მოხდეს. ამასთან, გამოყოფილია თუ არა ნარჩენების დასაწყობებისათვის ტერიტორია, ან რა ოდენობით არის მათი განთავსება შესაძლებელი ამ, ასევე გაუგებარი რჩება.

3. ჯორჯიან მანგანუზთან გაფორმებული ხელშეკრულება - როგორც გზმ ანგარიშის თანახმად, ისე კომპანიის წარმომადგენლების თქმით, ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი ჯორჯიან მანგანუზი იქნება და აღნიშნულის დასტურად გზმ ანგარიშს თან ერთვის ამ საკითხზე მათთან გაფორმებული ხელშეკრულება. გზმ ანგარიშს მართლაც აქვს დანართი სახელწოდებით : „ხელშეკრულება „ჯორჯიან მანგანუზთან“, მაგრამ წარმოდგენილი დოკუმენტი არის შპს მანგანუმ ლოჯისტიკთან გაფორმებული შეთანხმება ხელშეკრულების გახანგრძლივების შესახებ. შეთანხმების თანახმად, შპს მანგანუმ ლოჯისტიკი ავალებს შპს მ.გ.ტ.-ს „აწარმოოს დამკვეთის მიერ მითითებულ სამთო მინაკუთვში მადნის ზედაპირული დამუშავება (მოპოვება), გადაზიდვა, გამდიდრება და შედეგად მიღებული მზა ჩაბარება დამკვეთზე“. გარდა იმისა, რომ გაუგებარია რა კავშირი აქვს მოქალაქე ნოდარ მიქაბერიძის 100% საკუთრებაში არსებულ შპს მანგანუმ ლოჯისტიკს შპს ჯორჯიან მანგანუზთან და მასზე გაცემულ წიაღით სარგებლობის ლიცენზიასთან, წარმოდგენილ შეთანხმებაში ნახსენებიც არ არის ნარჩენების მართვა. ამასთან წარმოდგენილი შეთანხმება ძალაშიც კი აღარ იყო გზმ ანგარიშის წარდგენისას - ხელშეკრულების მოქმედების ვადა 2020 წლის 31 დეკემბერს ამოიწურა.

ტრანსპორტირების ზემოქმედება

ქ. ჭიათურის და ჭიათურის მუნიციპალიტეტის სოფლების მაცხოვრებლების ძირითადი წუხილი ნელელულის ტრანსპორტირებიდან გამოწვეულ ხმაურს, ჰაერის დაბინძურებას და გზების დაზიანებას ეხება. შესაბამისად, ეს საკითხი დეტალურ შესწავლას საჭიროებს.

ანგარიშში ტრანსპორტირებიდან გამოწვეული ზემოქმედების ერთ-ერთ შემარბილებელ ღონისძიებად სატრანსპორტო გზების პერიოდული მორწყვა მოიაზრება. რამდენ ხანში ერთხელ უზრუნველყოფს ამას კომპანია დაზუსტებული აღარ არის (დღეში ერთხელ, კვირაში ერთხელ თუ ა.შ). აგრეთვე დასაზუსტებელია: გააჩნია თუ არა კომპანიას გზის სარწყავი მანქანა; იღებს თუ არა პასუხისმგებლობას, რომ მოახდენს არა მხოლოდ ცენტრალური, არამედ სოფლებზე გამავალი გზების მორწყვასაც.

გზმ ანგარიშში ვკითხულობთ, რომ კომპანია საწარმოდან გამავალი ავტოტრანსპორტის საბურავებისა და ძარის გარეცხვას საწარმოსთან ახლოს მდებარე სამრეცხაოზე მოახდენს. საჯარო განხილვაზე კომპანიის წარმომადგენელმა გვითხრა, რომ სამრეცხაოსთან კომპანიას გაფორმებული აქვს ხელშეკრულება. თუმცა, შეხვედრის მსვლელობისას ეს ხელშეკრულება მათ არ წარმოუდგენიათ. არც გზმ ანგარიშზეა ის თანდართული. საკითხი საჭიროებს დეტალურ განხილვას.

წყლის გაწმენდა

შპს „მ.გ.ტ.“ გეგმავს საწარმოო ტერიტორიაზე არსებული ორკამერიანი სალექარის რეკონსტრუქციას და სამკამერიანი სალექარის მოწყობას. როგორც ანგარიშშია აღნიშნული, ძველი სანებართვო დოკუმენტაციის მიხედვით, საწარმო ახორციელებდა მდ. ყვირილაში საწარმოო წყლების ჩაშვებას, ეხლაკი წყლის ბრუნვითი სისტემის საშუალებით წყალი კვლავ საწარმოო პროცესში დაბრუნდება.

კომპანია გეგმავს საწარმოს წლიური წარმადობა, თითქმის 9-ჯერ გაზარდოს (არსებული 11 000 ტ/წელ-დან, 96000 ტ/წელ-მდე). ორკამერიანი და სამკამერიანი სალექარების მოწყობა, ჭიათურაში მოქმედი საწარმოების მიერ უკვე კარგად დანერგილი პრაქტიკაა. მდ. ყვირილას დაბინძურების ხარისხი ნათლად აჩვენებს, რომ სალექარების მიერ გაწმენდილი წყლის ეფექტურობა ამ დაბინძურების თავიდან ასარიდებლად არასაკმარისია. ანგარიშიდან არ არის ნათელი, საკმარისი იქნება თუ არა მხოლოდ ერთი კამერიანი სალექარის დამატება წარმადობის ამდენად გაზრდის შემდეგ; დაიკავებს და მოასწრებს თუ არა თუ არა, დღის განმავლობაში საწარმოო პროცესში გამოყენებული წლის საჭირო ოდენობის გაწმენდას ეს სალექარი. საჭიროა ამ საკითხის შესწავლა რათა თავიდან იქნას არიდებული მდ. ყვირილას დაბინძურება.

საწარმოო ტერიტორიის დახასიათება

გზმ ანგარიშში არ არის შეფასებული, საწარმოო ტერიტორიაზე არსებული გარემო პირობები. საჯარო განხილვის შემდეგ, ვიმყოფებოდით საპროექტო ტერიტორიაზე. ვიზუალური დათვალიერების შედეგად, შესამჩნევია რომ საწარმო სრულ რეაბილიტაციას საჭიროებს. ტერიტორიის ძირითადი ნაწილი მოსაპირკეთებელია. არსებული სალექარი სავარაუდოდ მწყობრიდან არის გამოსული და მნიშვნელოვან რეაბილიტაციას საჭიროებს.

საზოგადოების ინფორმირებულობა

2021 წლის 3 ივნისს მწვანე ალტერნატივას წარმომადგენლები იმყოფებოდნენ ქ. ჭიათურაში. ინფორმაცია საჯარო განხილვის შესახებ არ ყოფილა გამოკრული არსად. 9 ივნისს, ადგილზე დავუკავშირდით ჩვენ წარმომადგენელს, რომელმაც გვითხრა, რომ განცხადებები, კვლავ არ ყოფილა გამოქვეყნებული არსად. როგორც სამინისტროს წარმომადგენელმა საჯარო განხილვაზე განმარტა, განცხადება საჯარო განხილვის შესახებ, ინფორმაციის გავრცელების მოთხოვნით, გადაგზავნილ იქნა მუნიციპალიტეტში და მათ ნამდვილად უზრუნველყვეს განთავსება სხვადასხვა ადგილებზე.

მორიგ ჯერზე შევახსენებთ სამინისტროს, რომ საჯარო განხილვების ჩატარების შესახებ განცხადების გამოქვეყნება და საზოგადოების ინფორმირება არის მხოლოდ და მხოლოდ სამინისტროს ვალდებულება და მხოლოდ სამინისტრო არის პასუხისმგებელი ამ ვალდებულების შესრულებაზე. ადგილობრივი თვითმმართველობისათვის განცხადების გამოქვეყნების თხოვნა ვერ ჩაითვლება ამ ვალდებულების შესრულებად და არ უზრუნველყოფს საზოგადოების ინფორმირებას. ამას ადასტურებს ის ფაქტიც, რომ 2021 წლის 22 ივნისს ქ. ჭიათურის მერიის შენობაში ჩატარებულ პროექტის საჯარო განხილვას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „გამაკონსალტინგის“, შპს „მ.გ.ტ.“, მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლისა და ჩვენს გარდა არავინ ესწრებოდა.

გადაწყვეტილების მიღება მოსახლეობის საჯარო განხილვაში მონაწილეობის გარეშე მნიშვნელოვნად აზარალებს პროცესს, ვინაიდან ზემოქმედების ქვეშ მოქცეული მოსახლეობისათვის პროექტის შესახებ ინფორმაციის მიღების ერთადერთი საშუალება სწორედ საჯარო განხილვაა. ამიტომ მათ დროულ და ეფექტურ ინფორმირებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება.

დასკვნა

ნებართვის გაცემის პროცესში მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული ქ. ჭიათურაში და მიმდებარე სოფლებში არსებული საწარმოების ოპერირებით გამოწვეული გარემოს დაბინძურების პრობლემები. ზემოქმედების კიდევ უფრო დამძიმების თავიდან ასარიდებლად, შენიშვნებში ჩამოთვლილი საკითხების დეტალური შესწავლის გარეშე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემა დაუშვებლად მიგვაჩნია.